

การเมืองเรื่องชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ของไทยทรงดำ : ศึกษากรณี อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
**Politics of Ethnicity and Ethnic Identity of Thai Song Dam : A Case Study of Khaoyoi District,
Phetchaburi Province**

เกรียงไกร ฮ่อเฮงเส็ง (Kriangkrai Honghengseng)* ดร.ศิริรัตน์ แอดสกุล (Dr.Sirirat Adsakul)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างการเมืองของรัฐกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำอำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรีและศึกษาการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการลงพื้นที่สังเกตการณ์ในภาคสนาม ผลการศึกษาพบว่า นโยบายทางการเมืองของภาครัฐระหว่าง พ.ศ. 2394-2554 ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำอำเภอเขาย้อย ทั้งในลักษณะของความยินยอมและถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติตามส่วนการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำอำเภอเขาย้อย เป็นปรากฏการณ์ช่วงชิงนิยามความหมายของการเป็นไทยทรงดำแท้ เพราะอัตลักษณ์ของไทยทรงดำในปัจจุบันเริ่มถูกกลืนกลายชาวไทยทรงดำจึงพยายามหาจุดยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองผ่านการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ

ABSTRACT

This qualitative research aims to study the relation between politics and ethnic identity of Thai Song Dam Khaoyoi district, Phetchaburi province and study the identity competition in Thai Song Dam ethnic group Khaoyoi district, Phetchaburi province. The methodology adopted in the study is documentary research, In-depth Interview and fieldwork. The research results indicated that political policy between 1851-2011 have an affect on identity changed of Thai Song Dam Khaoyoi district. Both in consent and hard-pressed. The competition of identity in Thai Song Dam ethnic group Khaoyoi district is appearance of snatch the meaning of Thai Song Dam truly because identity of Thai Song Dam in the present has been integrated gradually. So, They are try to find standpoint of them ethnic group with many expression.

คำสำคัญ : ไทยทรงดำ การเมืองเรื่องชาติพันธุ์ การแข่งขันทางอัตลักษณ์

Key Words : Thaisongdam, Politic of ethnicity, Identity competition.

* นักศึกษาหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

สังขรณ์อย่างหนึ่งคือ “ความแตกต่างหลากหลาย” ไม่เว้นแม้แต่ “มนุษยชาติ” อันเป็นหนึ่งในสรรพสิ่งของโลก ร่างกายแต่ละคนย่อมมีขนาดและรูปร่างที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้พลังกำลังมากน้อยไม่เท่าเทียมกัน ผู้มีพลังกำลังมากย่อมสามารถเข้าถึงผลประโยชน์ได้มากกว่าผู้มีพลังกำลังน้อย จนเป็นที่มาของการต่อสู้แย่งชิงอำนาจในการเข้าถึงผลประโยชน์สูงสุด กาลเวลาช่วยสังสมประสบการณ์ให้มนุษย์รู้จักบริหารจัดการอำนาจได้อย่างเป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น จนเกิดเป็น “การเมืองการปกครอง” แน่นนอนว่าในแต่ละเขตการปกครองไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็กย่อมต้องมีผู้ครองอำนาจเหนือกว่าและผู้ครองอำนาจน้อยกว่า ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละประเทศ ย่อมมีฐานะและอำนาจทางสังคมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง เรียกว่า “การเมืองเรื่องชาติพันธุ์” หรือนักวิชาการบางท่านเรียก “การเมืองเชิงชาติพันธุ์” (พิชญา.2548) ทั้งนี้ การทำความเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวให้เกิดความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์กระแสหลักควบคู่กันไปด้วย เพราะชาติพันธุ์กระแสหลักสนใจเรื่องการปรับตัวของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง สำหรับการปรับตัวนั้น นอกจากจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในแบบพึ่งพา ยังส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มมีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้น ขณะที่บางกลุ่มมีอำนาจลดลง ทำให้เกิดกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีฐานะและศักดิ์ศรีไม่เท่าเทียมกัน กลุ่มที่มีอำนาจสามารถก่อตั้งตัวเองเป็นรัฐประเทศได้ในที่สุด ส่วนกลุ่มที่ไม่มีอำนาจอาจเป็นประเทศราช หรือผู้อาศัยภายใต้การคุ้มครองของผู้มีอำนาจ การมองเช่นนี้นำไปสู่วิถีคิดในแบบการวิเคราะห์ “ชนกลุ่มน้อย” และ “ชนกลุ่มใหญ่” ในยุคปัจจุบันที่มีรัฐประเทศเกิดขึ้นแล้ว โดยชนกลุ่มน้อยคือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศ แต่ไม่ใช่ชาติพันธุ์เดียวกันกับสมาชิกส่วนใหญ่ของประเทศ และไม่ใช่อำนาจทางการเมือง

เศรษฐกิจและสังคมในประเทศนั้น (Lindblom, 1968)

ไม่ต่างอะไรกับประเทศไทยอันเป็น “พหุสังคม” ที่ผู้คนมีความแตกต่างหลากหลายทั้งทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นรัฐประเทศที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์มากมาย อาทิ ไทยพวน ไทยเวียง มอญ กะเหรี่ยง เป็นต้น แต่กลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยคิดว่าสามารถเป็นกรณีศึกษาในประเด็น “การเมืองเรื่องชาติพันธุ์” ได้เป็นอย่างดี ย่อมได้แก่ “ไทยทรงดำ” เพราะ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองทั้งภายในกลุ่มของตนเองและภายนอกกลุ่มที่น่าสนใจเห็นได้จากเรื่องราวการสู้รบสงครามของชาวไทยดำจากเมืองแกลง หรือเขียนเขียนฟูทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม จนกระทั่งมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ท่ามกลางนโยบายทางการเมืองของภาครัฐที่กำหนดให้ชาวไทยทรงดำต้องปฏิบัติตาม ทั้งด้วยความจำยอม บางครั้งมีการต่อสู้ต่อรองอำนาจ จนส่งผลต่อการดำรงอัตลักษณ์ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำกระทั่งปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำส่วนใหญ่ยังคงยึดโยงอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองในอดีตอยู่ เช่น นโยบายอนุญาตให้คณะมิชชันนารีเผยแพร่คริสต์ศาสนาพุทธศักราช 2405 ทำให้ชาวไทยทรงดำคริสต์แห่งอำเภอเขาชัยขยายตัวเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบันขณะที่ยังคงปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเขาชัยหลายแห่งได้มีบทบาทในการกำหนดแนวทางเพื่อการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำเป็นหลัก มากกว่าที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากชาวบ้านในชุมชนเอง เพื่อสนองต่อรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนเป็นที่มาของความสนใจศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างการเมืองของรัฐกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี และศึกษาการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2394 อัน

เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
ครองราชย์ หลังจากที่ชาวไทยทรงดำอพยพลี้ภัย
สงครามมาอยู่ที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีแล้ว
จนถึงปีพุทธศักราช 2554 ทั้งนี้ “การแข่งขันทางอัต
ลักษณ์” หมายถึง การต่อสู้ต่อรองถึงจุดยืนของการเป็น
ชาวไทยทรงดำ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน
สังคมและวัฒนธรรมภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ที่
แสดงออกถึงความเป็นตัวตนของคนในกลุ่มชาติพันธุ์
ไทยทรงดำในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันมาก
อาทิ อัตลักษณ์ด้านการแต่งกายที่ในอดีตคนไทยทรงดำ
เคยสวมใส่ผ้าซิ่นสีดำหรือสีครามเพียงอย่างเดียว
เท่านั้น แต่ในปัจจุบันคนไทยทรงดำบางกลุ่มก็ยอมรับ
ว่าการนุ่งผ้าซิ่นหลากหลายสีสันก็เป็นไทยทรงดำ
เช่นกัน เป็นต้น จนนำมาซึ่งการถกเถียงหรือต่อรองกัน
ในเรื่องจุดยืนของอัตลักษณ์ไทยทรงดำในปัจจุบันว่า
ควรจะเป็นไปในทิศทางใด แน่แน่นอนว่าบริบททาง
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมย่อมมีผลต่อการแสดง
ความคิดเห็นและการตัดสินใจเรื่องอัตลักษณ์ของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ตนเอง ส่งผลให้การแข่งขันทางอัตลักษณ์ของ
ชาวไทยทรงดำแตกต่างกันในหลากหลายมิติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่าง
การเมืองของรัฐกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย
ทรงดำอำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายใน
กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อยจังหวัด
เพชรบุรี

วิธีการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยมีทั้งสิ้น 25 คน
ประกอบด้วยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้าน
ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำจำนวน 5 คน ได้แก่ เจ้าของ
พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำปานถนนอม, ราษฎรชุมชนด้าน
การทอผ้าไทยทรงดำ, อดีตนคณะกรรมการโครงการเยี่ยม
เรือนเยือนเหย้าชาวไทยทรงดำ, เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์
วัฒนธรรมไทยทรงดำตำบลเขาย้อยและครูผู้สอน

รายวิชาไทยทรงดำศึกษาประจำศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนอำเภอเขาย้อย บุคลากรในหน่วยงานปกครอง
ส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรี
ตำบลเขาย้อย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหนอง
ชุมพลเหนือ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหนอง
ปรัง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลเขาย้อย นาย
กองจัดการบริหารส่วนตำบลหนองชุมพล กำนันและ
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
ชาวบ้านซึ่งเป็นคนไทยทรงดำที่อาศัยอยู่ในอำเภอเขา
ย้อย จำนวน 10 คน ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยกลางคน
กลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งการคัดเลือกดังกล่าวได้ใช้
วิธีการสุ่มเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive
Sampling) และอาศัยการสอบถามต่อๆ กัน (Snow Ball
Technique) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

วิธีดำเนินการวิจัยอาศัยข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการลง
พื้นที่โดยสังเกตการณ์ในภาคสนาม โดยใช้ระยะเวลา
ในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 ปี กล่าวคือตั้งแต่เดือน
พฤศจิกายน 2553 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2554 แบ่งเป็น
การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant
Observation) และสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม
(Non Participant Observation) ในอำเภอเขาย้อย
จังหวัดเพชรบุรีในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บ
รวบรวมข้อมูล 2 วิธี ได้แก่ 1. การรวบรวมข้อมูลใน
ระดับปฐมภูมิ (Primary Data) ทั้งนี้ ข้อมูลปฐมภูมิ
ได้มาจาก 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการ
สัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยบุคคลที่
คัดเลือกมาจากกลุ่มคนทั้งในอำเภอเขาย้อยและนอก
อำเภอเขาย้อยได้แก่ ราษฎรชาวบ้าน บุคลากรของ
หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ครู
อาจารย์ นักเรียนนักศึกษา และชาวบ้านในหลายช่วงวัย
ทั้งผู้อาวุโส วัยกลางคน เด็กและเยาวชน โดยคัดเลือก
บุคคลดังกล่าวในข้างต้น ด้วยการใช่วิธีสุ่มแบบ
เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และอาศัยการ

สอบถามต่อกัน (Snow Ball Technique) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูปเป็นอุปกรณ์ช่วยในการบันทึกข้อมูล 1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Work) ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ในพื้นที่อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี 2. การรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการวิจัยที่ทำการศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และบทความทางวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชาวไทยทรงดำ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างการเมืองของรัฐกับอัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ผ่านนโยบายรัฐตั้งแต่พุทธศักราช 2394-2554 ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดกระบวนการทางการเมือง แนวคิดนโยบายรัฐ และแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์มาใช้เป็นฐานความรู้ในการอธิบายวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพื่อให้เห็นถึงอิทธิพลของนโยบายรัฐที่ถูกนำมาใช้ผ่านกระบวนการทางการเมือง อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ขณะที่การศึกษาการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัยจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและแนวคิดอัตลักษณ์มาใช้เป็นฐานความรู้ในการวิเคราะห์ซึ่งการศึกษาพบว่า

นโยบายอนุญาติให้คณะมิชชันนารีเผยแพร่คริสต์ศาสนาพุทธศักราช 2405

ในปีพุทธศักราช 2405 รัฐกำหนดนโยบายอนุญาติให้มิชชันนารีเผยแพร่คริสต์ศาสนาในประเทศไทยได้ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ทั้งนี้ มิชชันนารีโปรเตสแตนท์ท่านแรกในสังกัดคณะเพรสไบทีเรียน ซึ่งสนใจไปประกาศศาสนาที่เมืองเพชรบุรี ได้แก่ ดร.ซามูเอล เรย์โนลด์ เฮาส์ ได้มาถึงเมืองเพชรบุรีครั้งแรกเมื่อปีคริสต์ศักราช 1858 เจ้าเมืองเพชรบุรี คือ เจ้าพระยาสุรินทรฤาชัย กับพระเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์ ปลัดเมือง

เพชรบุรี ได้อนุญาตให้มิชชันนารีมีอิสระในการเผยแพร่คริสต์ศาสนาได้ เพราะประสงค์ให้บุตรหลานได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ พวกมิชชันนารีสามารถชักจูงไทยทรงดำคนแรกให้เปลี่ยนศาสนาได้เป็นผลสำเร็จ ชื่อว่า “นายอ้ง” (Eubank :1965) ซึ่ง แฮมมัมเมรี คอร์ตได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นายอ้งเปลี่ยนศาสนา เพราะเขาได้เคยเห็นปฏิทินบอกวันเดือนปีแบบตะวันตกที่หมอบลัดเลย์พิมพ์ขึ้น จึงคิดว่าถ้าหากฝรั่งสามารถทำขายวันเดือนล่วงหน้าได้ ศาสนาของพวกคริสเตียนก็คงรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสวรรค์และชีวิตหลังความตาย (Cort :1886) ปัจจุบันชาวไทยทรงดำที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ ในอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน เป็นชาย 11 คน เป็นหญิง 22 คน จนสามารถก่อตั้งเป็นคริสตจักรหนองปรังได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้อัตลักษณ์ด้านศาสนาและความเชื่อของชาวไทยทรงดำเปลี่ยนจากการนับถือบูชาผีและวิญญาณเพียงอย่างเดียว มาเป็นการยอมรับนับถือคริสต์ศาสนาเพิ่มเติมด้วย

นโยบายประกาศใช้ ส.พ.ก.74(หนังสือเดินทางสำหรับคนไทยทรงดำ) พุทธศักราช 2417

ปีพุทธศักราช 2417 รัฐได้ประกาศใช้ ส.พ.ก. 74 หรือ หนังสือเดินทางคนไทยทรงดำภายในจังหวัดเพชรบุรี ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ทั้งนี้ ชาวไทยทรงดำถูกจำกัดถิ่นที่อยู่อาศัยเฉพาะเขตอำเภอเขาชัย และพื้นที่บางส่วนในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยทางการสั่งห้ามมิให้อพยพย้ายถิ่นไปพำนักอยู่พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ด้วยเหตุผลทางการเมืองการปกครองที่ต้องการควบคุมเขตลี้ภัยสงครามให้อยู่ภายใต้อาณัติได้โดยง่าย ถึงแม้ว่าต่อมาจะได้มีการประกาศเลิกทาสเพื่อสร้างสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชนบนแผ่นดินไทยแล้วแต่ชาวไทยทรงดำยังคงถูกควบคุมผ่านอำนาจรัฐด้วยการกำหนดให้ใช้ใบเสร็จเงินค่าราชการแทนหนังสือเดินทางเพื่อการสัญจรไปมาภายในราชอาณาจักรเรียกว่า “ส.พ.ก. แบบที่ 74 ใบเสร็จรับเงินค่าราชการใช้แทนหนังสือเดินทาง” มูลค่า 6 บาท ออกให้ ณ ที่ว่าการอำเภอเขาชัย ปราบกฏข้อความระบุชื่อ สัญชาติ ตำนาน

รูปพรรณสัณฐาน และที่อยู่ไว้อย่างชัดเจน ที่น่าสนใจคือ ข้อมูลด้านเชื้อชาติที่ระบุว่า“ชาติลาว บังคับสยาม” (ที่ว่าการอำเภอเขาชัยย. 2458) หมายถึง มีเชื้อชาติลาว แต่ถูกบังคับให้เป็นคนสยาม ซึ่งบ่งชี้ถึงการเป็นเชลยศึกสงครามอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าวได้ถูกบังคับใช้มาอย่างยาวนาน จนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 สิริระยะเวลา รวมแล้วไม่น้อยกว่า 40 ปี สามารถเป็นหลักฐานสนับสนุนให้เห็นว่า ชาวไทยทรงดำที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยตามจังหวัดต่างๆ ส่วนอพยพไปจากเมืองเพชรบุรี หลังจากปีพุทธศักราช 2417 ด้วยกันทั้งสิ้น (ทวีโรจน์. 2550) **พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พุทธศักราช 2458** พุทธศักราช 2458 รัฐได้ออกพระราชบัญญัติขนานนามสกุล ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 แต่เดิมไทยทรงดำใช้การสืบสายสกุลผ่านทางฝ่ายชายเป็นหลัก เรียกว่า “การสืบสิง” เช่นสิงลอสิงคำ ฯลฯ ต่อมารัฐบาลได้ผสมกลมกลืนชาวไทยทรงดำให้มีสำนึกของความเป็นคนไทยด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติเมื่อปีพุทธศักราช 2456 ที่มีสาระกำหนดให้ **“ผู้ที่เกิดในพระราชอาณาจักรไทยเป็นคนไทย ไม่ว่าจะมิบิดา มารดาเป็นสัญชาติใด”** (ขจัดภัยบุรุษ. 2517) การที่รัฐบาลให้สัญชาติแก่บุคคลที่เกิดในประเทศไทยส่งผลให้จากเดิมที่ไทดำชื่อไม่มีตัว “ย” ก็กลายมาเป็น “ไทยทรงดำ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของประเทศไทย ต่อมาในปีพุทธศักราช 2458 ล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขนานนามสกุลและให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ทำให้ชาวไทยทรงดำเปลี่ยนจากการสืบสิงมาเป็นนามสกุลแบบคนไทย สังเกตได้ว่าชาวไทยทรงดำในจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย มักมีคำว่า “เพชร” อยู่ในนามสกุลด้วย เพื่อบอกให้ทราบว่ามีบรรพบุรุษอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี เช่น นามสกุลหลักเพชร ปานเพชร เป็นต้น จนทำให้เกิดอัตลักษณ์ทางด้านการศึกษา ชื่อ และนามสกุล

รัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 81 กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีพุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้บุคลากรด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นของอำเภอเขาชัยย จังหวัดเพชรบุรี เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ท้องที่อำเภอเขาชัยยประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 8 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งได้สนองตอบต่อนโยบายดังกล่าวของรัฐมาน้อยแตกต่างกันไป ผู้วิจัยพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่มีจำนวนประชากรไทยทรงดำในท้องถิ่นมากก็จะจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทรงดำมากตามไปด้วย โดยโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเขาชัยยริเริ่มเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทรงดำส่วนใหญ่มักเป็นไปเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมควบคู่กันไป อาทิ การก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำหรือพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำภายในท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำตำบลเขาชัยย ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำตำบลทับคา พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำปาดนอม เป็นต้น ซึ่งผลกระทบจากการที่นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไปสนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำ ได้ทำให้เกิดวัฒนธรรมประดิษฐ์ เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่ใช้อัตลักษณ์ไทยทรงดำเป็นจุดขาย จนชาวไทยทรงดำบางส่วนยอมเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองให้บิดเบือนไป เพื่อสนองต่อความต้องการซื้อสินค้าและบริการของนักท่องเที่ยว เช่น เปลี่ยนสีของผ้าขึ้นลายแดงโมจากสีดำหรือสีครามเป็นหลากหลายสีสัน เป็นต้น จนทำให้อัตลักษณ์หลายอย่างของชาวไทยทรงดำถูกคัดแปลงให้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมไปโดยปริยาย

พระราชบัญญัติการศึกษา ประจำปี พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 27 ซึ่งมุ่งเน้น

การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น

พุทธศักราช 2542 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษา ประจำปีพุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 27 ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้สถานศึกษาหลายแห่งในพื้นที่อำเภอเขาย้อยตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลไปจนถึงการศึกษานอกระบบ ต่างขานรับต่อนโยบายดังกล่าว ด้วยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ไทยทรงดำผลิตสื่อการเรียนการสอนเรื่องไทยทรงดำภายในสถานศึกษาทั้งนี้ปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นจากการสนองต่อนโยบายดังกล่าวของรัฐ คือการดึงชาวบ้านให้กลายมาเป็นปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อสอนวิชาความรู้เรื่องไทยทรงดำภายในสถานศึกษา เพราะก่อนหน้านี้นักบาทหน้าที่ในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำย่อมได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองหรือญาติผู้ใหญ่ที่ต้องอบรมสั่งสอนบุตรหลานผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรมภายในครัวเรือนหรือภายในชุมชน ทว่าเยาวชนไทยทรงดำส่วนใหญ่ยังไม่สนใจเข้ารับการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำจากพ่อแม่ผู้ปกครองมากเท่าที่ควร แต่เมื่อเกิดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นดังกล่าวจากรัฐ ได้ทำให้เยาวชนไทยทรงดำให้ความสนใจกับการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองมากยิ่งขึ้น

นโยบายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) พุทธศักราช 2544-2549

ปีพุทธศักราช 2544-2549 รัฐบาลภายใต้การนำของพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ริเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้น เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าประจำตำบลทั่วประเทศด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งชาวไทยทรงดำของอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีในแต่ละตำบลได้ร่วมกันผลิตสินค้าประจำตำบลเพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ของตนเองผ่านโครงการดังกล่าว อาทิ ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากเส้นพลาสติกของกลุ่มแม่บ้านสระพังร่วมใจ ตำบลสระพัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ส่งผลให้อัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย ในด้านเครื่องจักสานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จากเดิมที่มีหลากหลายประเภทและ

ส่วนใหญ่ใช้ไม้ไผ่ในการผลิต ได้แปรเปลี่ยนมาเป็นการสานตะกร้าพลาสติกเพื่อใช้ประโยชน์เบ็ดเสร็จภายในภาชนะชนิด ต่อมาคือ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ ของกลุ่มผ้าทอไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีผ้าไทยทรงดำจำหน่ายหลากหลายชนิด จะเห็นได้ว่า ผ้าของไทยทรงดำส่วนใหญ่ยังมีสีสันเป็นสีดำและสีคราม ทว่า ปัจจุบัน ผ้าไทยทรงดำได้มีหลากหลายสีสันและลวดลายที่ได้รับการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงทำให้อัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของไทยทรงดำอำเภอเขาย้อยเปลี่ยนแปลงไป

นโยบายรณรงค์ใช้ผ้าไทย พุทธศักราช 2554

ปีพุทธศักราช 2554 รัฐบาลภายใต้การนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงการณ์ภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรีว่า คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอให้นำพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเชิญชวนคณะรัฐมนตรีข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รณรงค์ส่งเสริมให้คนไทยหันมานิยมสวมใส่ผ้าไทยในชีวิตประจำวันอย่างน้อยข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐควรสวมใส่ผ้าไทยสัปดาห์ละหนึ่งครั้งหรือตามเห็นสมควรส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐภายในพื้นที่อำเภอเขาย้อยได้น้อมนำนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะ การสวมใส่ผ้าทอของไทยทรงดำ ซึ่งถือเป็นผ้าที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยทรงดำได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น ครูอาจารย์และนักเรียนในสถานศึกษาของอำเภอเขาย้อยได้สังคัชุดไทยทรงดำและเครื่องแต่งกายประยุกต์จากผ้าทอไทยทรงดำมาสวมใส่กันเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะเพียงสัปดาห์ละหนึ่งวัน แต่อย่างน้อยก็ทำให้เยาวชนไทยทรงดำได้ซึมซับคุณค่าทางวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างค่อยเป็นค่อยไป

จากการศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างการเมืองของรัฐกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ นโยบายรัฐตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2394-2554 ในข้างต้น ได้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องนโยบายรัฐที่ระบุว่านโยบายรัฐเป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่รัฐได้กำหนดไว้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยนโยบายรัฐต่อชาวไทยทรงดำส่วนใหญ่มักมีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมชาวไทยทรงดำไม่ให้อพยพออกนอกพื้นที่ ดังกรณีนโยบาย พ.ร.ก.74 และพยายามกลืนกลายไทดำให้กลายเป็นไทยทรงดำผ่านพระราชบัญญัติขนานนามสกุล เป็นต้น ซึ่งนโยบายทั้งหมดต่างถูกบังคับใช้จากหน่วยงานรัฐส่วนกลางผู้ส่วนภูมิภาคอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดกระบวนการทางการเมืองที่ว่าด้วยวิธีการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านการประสานความร่วมมือกันเพื่อการบริหารจัดการอำนาจอย่างเป็นระบบ โดยไทยทรงดำถูกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองทั้งด้วยความยินยอมและถูกบีบบังคับ จึงทำให้เห็นถึงภาพการปกครองของ “คนส่วนใหญ่” หมายถึง “คนไทย” ที่มีต่อ “คนส่วนน้อย” ได้แก่ “คนไทยทรงดำ” ผ่านการปฏิสัมพันธ์กันในชีวิตประจำวัน จนทำให้อัตลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ไทยทรงดำเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของการถูกผสมกลืนกลาย สำหรับกลุ่มไทยทรงดำที่เห็นชอบต่อนโยบายรัฐ และการเปลี่ยนแปลงในแง่ของการต่อสู้ต่อรองต่ออำนาจรัฐ สำหรับกลุ่มไทยทรงดำที่ไม่เห็นชอบกับอำนาจรัฐ อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ทั้งสองมิติต่างเกิดขึ้นสลับกันไปมาเพื่อแสวงหาจุดยืนทางอัตลักษณ์ของคนไทยทรงดำในอนาคต จนเป็นที่มาของการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาในวัตถุประสงค์ลำดับถัดไป

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

สำหรับการศึกษาการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์จะคล้อยตามไปกับนโยบายรัฐที่ใช้กับชาวไทยทรงดำตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2394-2554 ในแต่ละด้านเริ่มตั้งแต่ การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านศาสนาและความเชื่อของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย

ชาวไทยทรงดำอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีประชากรไทยทรงดำคริสต์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายอนุญาติมิชชันนารีเผยแผ่คริสต์ศาสนา พุทธศักราช 2405 ทั้งนี้ ในยุคเริ่มแรกของการอพยพลี้ภัยสงครามเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทย มีความเชื่อความศรัทธาต่อผีและวิญญาณบรรพบุรุษอย่างแรงกล้า ต่อมาชาวไทยทรงดำเริ่มหันมายอมรับนับถือพระพุทธศาสนากันมากยิ่งขึ้น แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งของชาวไทยทรงดำอำเภอเขาชัยมากเท่ากับการเผยแผ่เข้ามาของคริสต์ศาสนา ส่งผลให้ในปัจจุบันมีชาวไทยทรงดำอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นคริสเตียนทั้งสิ้นจำนวน 33 คน จำแนกเป็นชาย 11 คน และหญิง 22 คน สามารถก่อตั้งเป็นคริสตจักรหนองปรังเพื่อประกอบศาสนกิจภายในชุมชน กล่าวได้ว่า ไทยทรงดำอำเภอเขาชัยในปัจจุบันเป็นพหุสังคมที่มีการผสมผสานกันทางความเชื่อและศาสนา ท่ามกลางความคิดเห็นและปฏิกริยาตอบสนองต่อปรากฏการณ์ทางความเชื่อดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไป บ้างยอมรับได้เพราะเข้าใจว่ายุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว แต่ส่วนใหญ่ยังคงไม่เห็นด้วยกับการที่ชาวไทยทรงดำหันไปยอมรับนับถือศาสนาคริสต์ จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันช่วงชิงนิยามความหมายของอัตลักษณ์ด้านความเชื่อและศาสนาของชาวไทยทรงดำในปัจจุบัน ว่าควรเป็นไปในทิศทางใดระหว่างพหุลักษณะทางความเชื่อ กับการดำรงไว้ซึ่งการนับถือผีและวิญญาณเช่นในอดีต

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ผ่านงานประเพณีไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ผ่านงานประเพณีไทยทรงดำอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นผลสืบ

เนื่องมาจากนโยบายประกาศใช้ ศ.พ.ก. 74 (หนังสือเดินทางคนไทยทรงดำภายในราชอาณาจักร) พุทธศักราช 2417 จนก่อให้เกิดข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ว่าชาวไทยทรงดำที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศไทยล้วนอพยพมาจากอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ภายหลังปีพุทธศักราช 2417 ด้วยกันทั้งสิ้น ทำให้อำเภอเขาย้อยกลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ถือเป็นศูนย์รวมใจของพี่น้องชาวไทยทรงดำจากทั่วประเทศ จนก่อให้เกิดการจัดงานประเพณีไทยทรงดำในแต่ละตำบลของอำเภอเขาย้อย ซึ่งแต่ละตำบลต่างมีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไป อาทิ งานประเพณีไทยทรงดำตำบลหนองปรังมีจุดเด่นเรื่องการเล่นอันก๊อนฟ้อนแคน ส่วนงานประเพณีไทยทรงดำตำบลทับค้าง มีจุดเด่นในเรื่องการรำลึกถึงสมัช อ่อนวงศ์ ศิลปินชาวไทยทรงดำที่มีชื่อเสียงของอำเภอเขาย้อย เป็นต้น ปัจจุบันไม่ได้มีเพียงแต่อำเภอเขาย้อยเท่านั้นที่มีการจัดงานประเพณีไทยทรงดำ แต่ในจังหวัดอื่นๆที่มีชาวไทยทรงดำอาศัยอยู่ก็มีการจัดงานประเพณีไทยทรงดำเช่นเดียวกัน ซึ่งแต่ละจังหวัดต่างต้องการจัดงานให้มีความยิ่งใหญ่และเป็นที่รู้จักเหมือนกับงานประเพณีไทยทรงดำที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพราะถือเป็นแม่แบบในการจัดงานประเพณีดังกล่าว ดังนั้น การแข่งขันทางอัตลักษณ์ผ่านงานประเพณีไทยทรงดำที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีให้มีความยิ่งใหญ่และเป็นที่รู้จัก เพื่อสร้างไว้ซึ่งคุณค่าของการได้ชื่อว่าเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมหากจัดงานได้ยิ่งใหญ่ย่อมสมแก่เกียรติภูมิของการเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยทรงดำ

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านการเรียกชื่อและนามสกุล อำเภอเขาย้อย

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านการเรียกชื่อและนามสกุล เป็นผลสืบเนื่องมาจาก พ.ร.บ. ขนานนามสกุล พุทธศักราช 2458 ซึ่งแต่ก่อนคนไทยทรงดำมักถูกคนไทยเรียกว่า “ลาว” แสดงกิริยาอาการรังเกียจเพราะมองว่าเป็นพวกเชลยศึกสงคราม เป็นพลเมืองชั้นสองของสังคม จึงเป็นที่มาของการต่อสู้ต่อรองผ่านวาท

กรรมของคนไทยทรงดำทั้งนี้ คนไทยดำในประเทศเวียดนาม นิยมเรียกคนไทยทั่วไปว่า “ไตลาน” หรือ “คนไตลาน” ทว่า คนไทยทรงดำในประเทศไทยเองกลับเรียกคนไทยทั่วไปว่า “ผู้โกย” บางครั้งเรียกว่า “บะโกยหล้าแหล่” หมายถึง ไร่ดำอันธพาล เพื่อแสดงอารมณ์โกรธและความไม่พึงพอใจต่อคนไทย ซึ่งการผลิตซ้ำผ่านวาทกรรมจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูกหลานได้ทำ ความรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชนชาวไทยทรงดำเกิดความหวั่นกลัวต่อคำว่าบะโกยเป็นอย่างมาก ถือเป็น การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านการเรียกชื่อเพื่อต่อสู้ ต่อรองอำนาจระหว่างคนไทยกับไทยทรงดำ

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยทรงดำอำเภอเขาย้อย

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยทรงดำ เป็นผลสืบเนื่องมาจาก รัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 81 กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนางานด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นไปโดยปริยาย ไม่วั้นแม้แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาย้อย ได้สนองตอบต่อ นโยบายดังกล่าวด้วยผู้นำชุมชนอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านที่เป็นไทยทรงดำในพื้นที่อำเภอเขาย้อยได้มีการรวมตัวกันริเริ่มโครงการเยี่ยมเรือนเยือนเหย้าชาวไทยทรงดำ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวและผู้สนใจศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำในอำเภอเขาย้อยที่เพิ่มขึ้นจนบางครั้งกิจกรรมทางวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวได้ทำให้เกิดการแตกแยกทางความคิดของคนไทยทรงดำในชุมชน จนเกิดการต่อสู้ต่อรองเพื่อช่วงชิงนิยามความหมายของการเป็นไทยทรงดำที่แท้จริง ดังกรณีการแสดงพิธีกรรมบางอย่างให้นักท่องเที่ยวได้รับชมภายในศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำตำบลเขาย้อย อันอยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลเขาย้อย ได้ประกอบพิธีกรรมไม่ตรงกับเวลา สถานที่หรือวิธีการดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำ เช่น ในพิธีเสนเรือนต้องใช้เครื่องเช่นครบถ้วน

แต่ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ต้องลดจำนวนเครื่องเช่นบางอย่างลงไปบ้าง จึงทำให้พิธีกรรมมีขั้นตอนที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ส่งผลให้ผู้อาวุโสในชุมชนส่วนใหญ่เกรงว่าผีบรรพบุรุษจะไม่พอใจจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนรบกวนวายได้ ดังนั้น ทุกครั้งที่นักท่องเที่ยวต้องการรับชมพิธีกรรม ผู้นำชุมชนจะต้องจัดรูปเขียนขอขมาวิญญูณบรรพบุรุษเป็นต้น

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านการประกอบอาชีพของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านการประกอบอาชีพของชาวไทยทรงดำ เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) พุทธศักราช 2544-2549 ซึ่งก่อให้เกิดการแข่งขันทางอัตลักษณ์ในด้านการประกอบอาชีพ ให้เป็นไปตามกลไกของตลาดและสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค จะเห็นได้ว่า ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ที่ชาวไทยทรงดำอำเภอเขาย้อยผลิตขึ้น ล้วนมีพื้นฐานมาจากภูมิปัญญาดั้งเดิม รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันขึ้นมาใหม่ด้วย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้เกิดผลกำไรสูงสุดตามกลไกของระบบทุนนิยมอาทิ ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากเส้นพลาสติก ที่คัดแปลงวัตถุดิบจากไม้ไผ่เป็นเส้นพลาสติกเพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิต ส่งผลให้รูปแบบของเครื่องจักสานที่ชาวไทยทรงดำใช้ในชีวิตประจำวันเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ส่วนผลิตภัณฑ์กึ่งไม้ตาลถือเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีอย่างแท้จริง เนื่องจากต้นตาลโค่นถือเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดเพชรบุรี ทั้งยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวไทยทรงดำอำเภอเขาย้อยเป็นจำนวนมาก จึงทำให้กลุ่มการกึ่งไม้ตาลหลายแห่งในอำเภอเขาย้อยพากันคิดค้นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างหลากหลายแข่งขันกันในเรื่องของราคาและกลไกทางการตลาด เพื่อให้ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมของชาวไทยทรงดำกลายเป็นจุดขายสำคัญของนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย

การแข่งขันทางอัตลักษณ์ด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายรณรงค์ใช้ผ้าไทย พุทธศักราช 2554 เมื่อการผลิตเสื้อผ้าเพื่อใช้สอยภายในครัวเรือนได้เปลี่ยนมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย เพื่อนบ้านในชุมชนที่เคยทอผ้าด้วยกัน จึงกลายมาเป็นเพื่อนร่วมธุรกิจไปโดยปริยาย แต่ถ้ามองชาวไทยทรงดำต่างถิ่นที่ทนยอมกลายเป็นคู่แข่งทางธุรกิจด้วย เพราะปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อก่อตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันภายในอำเภอเขาย้อยมีกลุ่มสตรีทอผ้าทั้งสิ้น 5 กลุ่มของ 5 ตำบล ประกอบด้วย กลุ่มทอผ้าไทยทรงดำตำบลเขาย้อย ตำบลหนองปรัง ตำบลห้วยท่าช้าง กลุ่มตำบลหนองชุมพลเหนือ และตำบลบางเค็ม โดยแต่ละกลุ่มต่างมีอัตลักษณ์โดดเด่นเป็นของตนเอง กล่าวคือ กลุ่มทอผ้าไทยทรงดำตำบลหนองปรังมีอัตลักษณ์เรื่องผ้าชิ้นลายแดงโม กลุ่มทอผ้าไทยทรงดำตำบลห้วยท่าช้างมีอัตลักษณ์โดดเด่นเรื่องผ้าพื้น สำหรับประเพณีเป็นงานหัตถกรรม ฯลฯ จะเห็นได้ว่า การผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในอดีต เป็นการผลิตเพื่อใช้นุ่งห่มภายในครัวเรือนเท่านั้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ชาวบ้านเป็นผู้ผลิตในทุกกระบวนการตั้งแต่การปลูกต้นฝ้าย ดันคราม ดันหม่อน เลี้ยงตัวไหม การย้อมสีจากธรรมชาติ และการทอผ้า โดยใช้ปัจจัยการผลิต วัตถุดิบ อุปกรณ์ แรงงานที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านการออกแบบลวดลายและสีสันทนของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายทอว่าปัจจุบัน ชาวไทยทรงดำมีเป้าหมายการผลิตเปลี่ยนจากเดิมเป็นผลิตเพื่อการจำหน่าย ท่ามกลางกระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในชุมชนไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยมีการพัฒนาการผลิตภายใต้การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า จึงมีการกำหนดคุณภาพและผลิตภายใต้มาตรฐานเดียวกันซึ่งใช้วิธีการควบคุมคุณภาพ โดยใช้ความกว้าง

ความยาว ขนาดของเส้นใย ลีตั้น ความหนาแน่นของเส้นใยในการทอ และลวดลาย เป็นสิ่งที่กำหนดคุณภาพของผ้าทอตามที่อยู่ที่ต้องการ โดยมีประธานและเลขานุการกลุ่มทอผ้าไทยทรงดำเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการควบคุมการผลิตและกำหนดคุณภาพส่งผลให้อัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของชาวไทยทรงดำเกิดความเปลี่ยนแปลงซ้ำซ้อน เพราะนอกจากการแต่งกายตามสมัยนิยมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำที่เด่นชัดแล้ว วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิมก็ถูกคัดแปลงเสริมแต่งให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมด้วย

จากการศึกษาการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีในข้างต้น สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่ชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนไทยทรงดำอำเภอเขาย้อย มีทั้งการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ที่เป็นวัตถุย่อมได้แก่ เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ทรงผม ฯลฯ ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ย่อมได้แก่ ศาสนาความเชื่อ การเรียกชื่อและนามสกุล ฯลฯ ทั้งนี้สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่ที่ระบุไว้ในทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของนักคิดและนักวิชาการหลายท่าน มักระบุว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น การอบรมสั่งสอน และการหิบบ่มทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ แต่การวิจัยชิ้นนี้จะสะท้อนให้เห็นว่า “นโยบายรัฐ” ก็ถือเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้เหมือนกันแน่นอนว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมย่อมเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการแข่งขันทางอัตลักษณ์ โดยสามารถอธิบายด้วยแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ว่า อัตลักษณ์คือสิ่งที่ทำให้เรารับรู้ตนเองว่าเราคือใคร หรือบอกว่าใครเป็นพวกเดียวกับเราซึ่งถูกสร้างขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ภายในและระหว่างสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ สอดรับปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทยทรงดำอันเป็นผลกระทบมาจากนโยบายรัฐแต่ยุครัฐจาริตมาจนถึงรัฐปัจจุบันที่ทำให้ไทยทรงดำอำเภอ

เขาย้อยเริ่มแสดงปฏิกิริยาเพื่อแสดงออกถึงจุดยืนทางอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าไทยทรงดำที่แท้จริงคืออะไร เป็นอย่างไร ผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองและภายในสังคมอย่างค่อยเป็นค่อยไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่านโยบายทางการเมืองของภาครัฐตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ล้วนส่งอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ ทั้งในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี กล่าวคือ การส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีไทยทรงดำ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ไม่ดี กล่าวคือ การกลืนกลายทางวัฒนธรรมให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่ สำหรับนโยบายเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีไทยทรงดำ ย่อมได้แก่ รัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 81 กำหนดให้งานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้หน่วยงานของรัฐเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิมไว้ ต่อมาคือ พ.ร.บ. การศึกษา พ.ศ.2542 หมวด 4 มาตรา 27 เน้นการศึกษาวัฒนธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นของตนเองผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เป็นต้น ขณะทีนโยบายเพื่อการกลืนกลายทางวัฒนธรรม ย่อมได้แก่ พ.ร.บ. ขนานนามสกุล พุทธศักราช 2458 เพื่อให้ไทยทรงดำได้มีนามสกุลใช้เสมือนคนไทยทั่วไป ประกอบกับการประกาศใช้ ส.พ.ก. 74 (หนังสือเดินทางคนไทยทรงดำภายในราชอาณาจักร) พุทธศักราช 2417 ถือเป็นการกักขังเชิงพื้นที่ จนชาวไทยทรงดำต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่รัฐกำหนดให้ เป็นต้น ทั้งนี้ นโยบายต่างๆที่รัฐกำหนด ได้ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมตอบสนองของชาวไทยทรงดำ แน่แน่นอนว่าย่อมมีทั้งยอมรับและไม่ยอมรับกับนโยบายต่างๆ จึงเป็นที่มา

ของการแข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ทรงคำด้วยตนเอง เพื่อแสวงหานิยามความหมายและ จุดยืนของการเป็นไทยทรงคำที่แท้จริง สำหรับ นโยบายรัฐที่คนไทยทรงคำต้องต่อสู้ต่อรอง ย่อมได้แก่นโยบายอนุญัตติมิชชันนารีเผยแพร่คริสต์ศาสนา พุทธศักราช 2405 เพราะความเชื่อดั้งเดิมของไทยทรง คำมีความเกี่ยวข้องกับผีและวิญญาณของบรรพบุรุษ เมื่อไทยทรงคำคนใดต้องการเปลี่ยนศาสนาความเชื่อ ของตนใหม่เป็นคริสต์ ย่อมถูกสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้านต่อว่าอย่างรุนแรง จนแทบจะอยู่ร่วมใน สังคมไทยทรงคำด้วยกันไม่ได้ ดังนั้น การแข่งขัน ทางอัตลักษณ์ของไทยทรงคำคริสต์กับไทยทรงคำที่ นับถือผี จึงเป็นไปเพื่อแสดงจุดยืนทางอัตลักษณ์ของ ตนเองว่า ไทยทรงคำก็สามารถมีความเชื่อในศาสนา คริสต์ได้ ส่วนฝ่ายที่ต่อต้านก็จะยืนยันว่าไทยทรงคำที่ แท้จริงต้องนับถือผีและวิญญาณบรรพบุรุษเท่านั้น ขณะที่ท.ร.บ. ขนานนามสกุล พุทธศักราช 2458 ได้เป็น ที่มาของอัตลักษณ์ด้านการเรียกชื่อและนามสกุล ซึ่ง ภาครัฐต้องการผสมกลืนกลายให้ไทยทรงคำผนวกเข้า เป็นส่วนหนึ่งของคนไทย จากเดิมที่ไทคำชื่อ ไม่มีตัว “ย” ก็กลายมาเป็น “ไทยทรงคำ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของประเทศไทย ถึงแม้ว่าไทยทรงคำจะมีนามสกุลแบบคนไทย ทั่วไปก็ตาม แต่ในชีวิตประจำวันยังคงมีการแข่งขัน ทางด้านอัตลักษณ์เพื่อต่อสู้ต่อรองอำนาจผ่านการ เรียกชื่อระหว่างคนไทยกับไทยทรงคำอยู่ เพราะคนไทยยังคงเรียกไทยทรงคำว่า “ลาว” อันเป็นถ้อยคำที่ แสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยก ทำให้ไทยทรงคำต่างเรียก คนไทยทั่วไปว่า “บะโกย” แปลว่า พวกชอบลักขโมย ขอบรังแกคนอื่น เพื่อแสดงออกถึงความไม่พอใจที่คน ไทยมักชอบข่มเหงรังแกคนไทยทรงคำ เป็นต้น จึง กล่าวได้ว่า นโยบายทางการเมืองมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงคำ ทั้งการชำระไว้ และการเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ ซึ่งต่อ ยอดไปสู่ พฤติกรรมการแสดงออกและความรู้สึกนึกคิด ผ่านการ แข่งขันทางอัตลักษณ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงคำ

ด้วยกันเอง เพื่อแสดงจุดยืนและนิยามความหมายของ การเป็นไทยทรงคำแท้ ท่ามกลางพลวัตทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

สามารถศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง ระหว่างนโยบายของภาครัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่ ไม่ใช่ชาวไทยทรงคำได้อีกมากมาย เพื่อให้เห็นภาพ กว้างของการใช้นโยบายรัฐต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ใน ประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ถ้าหากสนใจเฉพาะ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงคำเพียงอย่างเดียว อาจ เปลี่ยนแปลงขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่ เป็นจังหวัดอื่น ในประเทศไทยที่มีชาวไทยทรงคำอาศัยอยู่ แต่ถ้าหาก สนใจศึกษาชาวไทยทรงคำในจังหวัดเพชรบุรี อาจ เปลี่ยนแปลงไปศึกษาในอำเภออื่น อาทิ อำเภอท่าทาง อำเภอมือง อำเภอบ้านลาด เป็นต้น เพื่อให้เกิดองค์ ความรู้เกี่ยวกับไทยทรงคำในจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ระยะเวลาในการศึกษานโยบายของภาครัฐ อาจขยายให้กว้างขึ้นกว่า ปีพุทธศักราช 2394-2554 ก็ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. 2517. ปัญหาชนกลุ่มน้อยใน ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- ทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์. 2550. เจ้าจอม โข่ง. เพชรบุรี: สำนักพิมพ์เพชรภูมิ.
- ที่ว่ากรมอำเภอเขาย้อย. 2548. เอกสารใบเสร็จรับเงิน ราคา 6 บาท ส.พ.ท. แบบที่ 74 ใช้แทน หนังสือการเดินทาง. เพชรบุรี : อำเภอเขาย้อย.
- บุญยงค์ เกศเทศ. 2554. ไทคำเมืองแกลง ทรงคำถิ่นสยาม จากหนองแสดถึงหนองปรัง. กรุงเทพฯ : ทิวทิพย์.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. 2548. ชาติพันธุ์และการเมืองเรื่อง ชาติพันธุ์ในสังคมไทย : เมื่การมองและ ความรู้สึกเป็นฐานของการเมืองเรื่องของ ความแตกต่าง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนเขาชัยวิทยา. 2540. ที่ระลึกพิธีเปิดศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำและภูมิปัญญา
ท้องถิ่น เฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก.
เพชรบุรี : เพชรภูมิการพิมพ์.
สุมิตร ปิติพัฒน์. 2546. ศาสนาและความเชื่อ ไทดำใน
สิบสองจุไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
เสรี พงศ์พิศ. 2525. คาทอลิกกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ :
เคล็ดไทย.

Charles, E. Lindblom.1968. The Policy Making
Process.EnglewoodCliffs,N.J. : prentice-
Hall,Inc.
Cort, ML.1886. Siam : The Heart of father India.New
York : Anson D.F. and Randolph.
Eubank, LA.1965.The Planting of the Church among
the Lao Song People of Thailand.In In
partial fulfillment of the course requirement
for Region 464a,Professor Charles W.
Forman.